

18.05.2020

AVALIK PÖÖRDUMINE

Eesti Kultuuri Koda ja allkirjutanud, olles tutvunud haridusvaldkonna arengukava tekstiga, leiavad, et selle rakendumine praegusel kujul ei teeni pikemas perspektiivis ühiskonna huve.

Loeme dokumendi põhiprobleemiks liiga kitsast arusaama nii haridusest kui ka inimesest haridusprotsessides, mistõttu on haridus taandatud suures osas majandust teenindavasse rolli¹. Kuivõrd strateegia fookus on valdavalt suunatud tööjõuturu vajadustele, on nii inimese kui indiviidi ja ühiskonna areng selles tekstis kaotanud olulisi euroopalikule kultuuriruumile omaseid mõõtmeid. Inimese kui isiksuse areng ning hariduse roll ühiskonna ja kultuuri kujundajana on ära mainitud vaid deklaratiivselt ja põgusalt.

Peame vajalikuks arengukava tekstis esile tuua alljärgnevad puudused:

- Arengukavas ei kajastu haridusinstituutsioonide vastutus ning ülesanded tänases keerulises ja ettearvamatus tegelikkuses. Jääb avamata ühiskonna ja hariduse vahekord ning hariduse osa ühiskondlikes arengutes.
- Arengukavas ei ole käsitletud hariduse seoseid kultuuriga ja selle ülesandeid kultuurilise järjepidevuse ning uuenemise kindlustamisel. Samuti jäävad mainimata konkreetsemad inimelu ja kultuuri sõlmküsimused nagu suhte- ja suhtluskultuur, juhtimiskultuur, õppesisu ja kultuuri vahekord, väärtused ja mentaliteedid, esteetiline ja elamise kultuur, rahvusriik, perekond, kodupaik jne.
- Inimest on käsitletud ühekülgsest vaid kui õppijat, nähes tema õpiteekonda peamiselt oskuste omandamisena tööelu jaoks. Käsitlemata jääb isiksuse ja ande olemus, terviklik areng, isikuomadused, eneseteadvus, identiteedid, vaimne tervis ja eetilised kvaliteedid. Teisisõnu – puudub inimeseks kujunemise tervikvaade.
- Tekstis puudub kasvatus mõiste. On unustatud, et õpatee alguses ollakse laps, kelle arenguprotsessid eeldavad täiskasvanu poolset suunamist ehk kasvatust. Praeguses versioonis jäetakse kogu vastutus üksnes õppijale, kusjuures pole mainitud, kuidas arengukavas eeldatud valmisolek ennastjuhtivaks õppimiseks kujuneb. Kui kasvatus pole enam haridusinstituutsioonide huviväljas, kaob ka teadmine isiksuse kujunemist mõjutavatest asjaoludest nii mikro- kui makrotasandil.
- Tekstis ei mainita selliseid tihedalt haridusega seotud kestvaid probleeme nagu sooline segregatsioon, poiste madalamaks jääv haridustase, digimaailma soovimatud kõrvalmõjud, inimestevahelise solidaarsuse ning koostöövõime vähesus. Kajastamist ei leia ühiskondlikult olulised teemad nagu demokraatia edendamine, moraal ja eetika ning muutused väärtustes. Ei mainita ka autoritaarsele juhtimisele omaste joonte

---

¹[Haridusvaldkonna arengukava - lk 8, Strateegiline eesmärk nr 3](#)

püsimist ühiskonnas ega käsitleta selle ületamise võimalust haridusinstituutide demokraatlikuma, kaasava juhtimise kaudu. Hoopis on välja jäänud valdkonda uuriv teadus, üldharidust rikastav ning täiendav eraharidus, huviharidus, kõrg- ja ülikoolide temaatika, õppekavad ja nende sisu.

Õppimise põhirõhk on ülekaalukalt funktsionaalsetel oskustel. Küsimusi tekitab soov anda õppekavade sisu osas rohkem õigusi tööandjatele², jättes kõrvale valdkondliku teaduse. Arengukava põhjal jääb selgusetuks kuidas kujuneb haritlaskond, vaimne ja loominguline intelligents ning milline on kodumaine talendipoliitika (talente soovitakse importida väljast).

Eitamata kvaliteetse kutsehariduse vajalikkust teeb allakirjutanuid murelikuks jätkuv kutsekoolistumise trend Eesti haridussüsteemis. Samuti on muret tekitav kasvavate põlvkondade käsitlemine majandust suunavate jõudude mõjul valdavalt süsteemi ressursina, mitte selle looja ning uuendajana.

Leiame, et haridussüsteem peab võimaldama kujunemist kriitiliselt mõtlevateks, loovateks ja oma hingeelu hallata suutvateks inimesteks, kes ei pea üksnes kohanema ja sobituma tööturu nõuetele, vaid olema võimelised looma uusi lahendusi majanduses, muutuvus töökeskkonnas ja ühiskonnas tervikuna.

Loodame väga, et arengukava sellisel kujul ei rakendu.

Lugupidamisega

Eesti Kultuuri Koja eestseisus
Eesti Lastevanemate Liit
Eesti Vabade Waldorfkoolide- ja lasteaedade Ühendus
Tuleviku Hariduse Sihtasutus
Eesti Koduõppe Keskus
Eesti Lavastajate ja Dramaturgide Liit
Eesti Lavastuskunstnike Liit
Eesti Tantsukunsti ja Tantsuhariduse liit
Eesti Rooma Klubi
Eesti Kunstiteadlaste ja Kuraatorite Ühing
Eesti Rahvamajade Ühing
Kunstiühing Pallas
Nukufilmi Lastestuudio
Statera Jätkusuutliku arengu uurimis- ja praktikakeskus

Eraisikud: Anne Tamm-Kivimets, Kaire Kaur Daniel, Katre Kõrts, Maarja Meeru, Maarja Vaino, Maie Tarma-Kibin, Martin Aidnik, Rain Annast, Reimo Sagor, Tiit Urva, Toomas Haug

---

²[Haridusvaldkonna arengukava - lk 9; Strateegiline eesmärk 3; Tugevused punkt 3](#)